

تاکه داواکاری

موهیدان و یه‌کخواه‌رستان

نووسینی شیخی موجهید:
ترکی بن مبارک البنعلی (تقبله الله تعالی)

سه‌چاوه‌ی به‌ره‌م:
أرشيف جامع للدولة الإسلامية

وه‌رگیان:
راگه‌یاندنی صراط

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاکه داواکاری موهچیدان و یه کخواپه رستان

نووسینی شیخی موجهید
ترکی بن مبارک البنعلي (تقبله الله تعالی)

«بیرمه‌ندی ئینگیزی (جوړج بیړنارد شو) ده‌لّیت: «جیهان چهنده موحتاجی (موحه‌ممه‌د ﷺ)ه، تاوه‌کو بیّت و کیّشه‌کانی جیهان چاره‌سەر بکات، بهو ئاسانی و خیراییه‌ی که پیاوړیک قاوه‌که‌ی ده‌خواته‌وه». روونکردنه‌وه (بوّ ئه‌وه‌ی ته‌واو تیّبگه‌یت): مه‌به‌ستی قسه‌که ئه‌وه‌یه: کیّشه‌کانی جیهان ئه‌وه‌نده زوړ و ئالّوزه، که‌س پیّی چاره‌سەر ناکریت، به‌لام ئه‌گەر (موحه‌ممه‌د ﷺ) له‌ناومان بوايه، زوړ به ئاسانی و به‌بیّ ماندوو‌بوون چاره‌سەری ده‌کردن. ویّنه‌ی (قاوه خواردنه‌وه‌که) بوّ ئه‌وه‌یه بلّیت: چوّن مروّف که قاوه ده‌خواته‌وه ئیسراحت ده‌کات و ماندوو نابیّت و کاتیکی که‌می ده‌ویت ئاوا بهو ئاسانییہ کیّشه‌کانی چاره‌سەر ده‌کرد. به‌لّی به‌سوودترین چاره‌سەر و کاریگه‌رت‌رین دەرمان بوّ سەرجه‌م کیّشه و گیر و گرفت و ئالّوزی و نه‌هامه‌تییه‌کان بریتییه له‌گه‌رانه‌وه بوّ لای **الله تعالی** و په‌پره‌وکردنی شه‌ریعه‌ته‌که‌ی له‌هموو ورد و درشتیّک و له‌هموو گه‌وره و بچوو‌کیّدا چونکه **الله تعالی** خو‌ی به‌دیّه‌نهری مه‌خلوقاته و خویشی ده‌زانیت چی بوّیان باشه و چاک‌سازیان تیّدا ده‌کات، هر وه‌ک ده‌فه‌رموویت (**أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ**) {الملک : ۱۴} واتا: (مه‌گەر **الله تعالی** نازانی کیّی دروست‌کردوو و چو‌نی دروست‌کردوو له‌کاتیّکدا زوړ وردبین و به‌ئاگایه؟ که‌وابوو له **الله تعالی** بترسن، پیلان بوّ موسلمانان مه‌گیړن نه به نه‌یّنی، نه به ئاشکرا)

که واته جیبه جی کردن و سهره رکړدنی شریعه تی ئیسلام چاره سهره
 بو کیښه ی ئه منی، سیاسی، کومه لایه تی، تابووریه کان و
 سهرجه م کیښه کانی دیکه ش. **الله تعالی** ده فهرموو یت: **(وَلَوْ أَنَّهُمْ
 أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ
 وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ)**

واتا: (ئه گهر ئه وان [ئهلې کیتاب] حوکمه کانی تهورات و ئینجیل و
 ئه وه ی له لایه ن پهروه ردگار یانه وه بو یان دابه زیوه [قورئان]
 جیبه جی یان بکړدایه ئه وای بیگومان له سهرووی خو یانه وه [به باران] و
 له ژیر پی یانه وه [به رووه ک و بهروبووم] رۆزیان ده خوارد و تیریان
 ده خوارد) [المائدة: 66].

له (ئیبین عه عباس) ه وه (په زای **الله تعالی** ی لی بیئت) ده گړنه وه که
 ده فهرموو یت: پیغه مبه ری **الله ﷻ** فهرموو یه تی: «پینج شت به
 پینج شتن (واته پینج سزای دیاریکړاو هه ن بو پینج گونا ه)،
 وتیان: ئه ی پیغه مبه ری **الله ﷻ** ئه و پینجه چیین؟ فهرمووی: «هیچ
 گهل و هۆزیک په یمان یان نه شکاندووه، مه گهر ئه وه ی که
 دوژمنه که یان به سهریاند زال کړاوه، وه حوکم و دادوهری یان به
 غه یری بهرنامه ی **الله تعالی** نه کړدووه، مه گهر ئه وه ی که هه ژاری و
 نه داری له نیوانیاندا بلاو بووه ته وه،

وه داوین پیسی و کاری بهد له‌نیوانیاندا دهرنه‌که‌وتوو، مه‌گهر
 ئه‌وه‌ی که مه‌رگ و مردن تییاندا زوړ بووه، وه له کی‌شانه و پیوانه‌دا
 (له کاتی کرین و فروشتندا) دزی و که‌میان نه‌کردوو، مه‌گهر
 ئه‌وه‌ی که به‌روبوومیان لی گیرایه‌وه و دووچاری وشکه‌سالی و
 گرانی بوون، وه زه‌کاتیان نه‌گرته‌وه (له مال‌ه‌کانیان دهرنه‌کرد)، مه‌گهر
 ئه‌وه‌ی که بارانیاں لی گیرایه‌وه (بی بارانی پرووی تی‌کردن) **(1)**»

(تی‌بینی ، ئه‌و فهرمووده‌یه ماناکه‌ی ئه‌وه‌یه هر قه‌ومی‌ک ئه‌و پی‌نج
 شته‌ی کردبی‌ت، ئه‌وا ئیلا ئه‌و پی‌نج سزایه‌یان به‌سهردا سه‌پاوه
 له‌لایه‌ن **الله تعالی**)

هر بو‌یه عومهری کوری خه‌تتاب (په‌زای **الله تعالی** ی لی‌بی‌ت)
 فهرموویه‌تی، تاوه‌کو به‌کورت‌رین ووتار چاره‌سهری ئه‌و دو‌خه‌ بکات:
 «ئی‌مه‌ گه‌لی‌کین **الله تعالی** به‌ ئیسلام سهربه‌رزی کردووین، جا هر
 کاتی‌ک له‌ غه‌یری ئیسلامدا به‌دوای عیززه‌ت و سهربه‌رزیدا بگه‌رپین؛
 ئه‌وا **الله تعالی** زه‌لیل و ریسوامان ده‌کات» **(2)**

جا ئه‌گهر ئی‌مه‌ بو‌ دهرمانی ئه‌م دهردانه، له‌ناو که‌پسوله‌ ئازار‌ش‌کی‌نه
 کاتی‌یه‌کاندا بگه‌رپین، وه‌ک سو‌شیالی‌زم و دیموکراسی؛ ئه‌وا خه‌یال
 پلاوین (خه‌ون ده‌بینین)! چونکه‌ ئه‌مانه‌ هی‌چمان بو‌ زیاد ناکه‌ن جگه
 له‌ قول‌بو‌ونه‌وه‌ی نه‌خو‌شی‌یه‌که‌ و بلا‌وبو‌ونه‌وه‌ی به‌ هه‌موو لایه‌کدا،

(1) أخرجه الطبران في المعجم الكبير (45 / 11) برقم: 10992.

(2) أخرجه - بنحوه - الحاكم في المستدرک (130 / 1)

برقم: 207، وابن أبي شيبة في المصنف (93 / 7) برقم: 34444

وه به تیپه‌ربوونی پوژ و مانگه‌کان دۆخه‌که ئالۆتر و گه‌وره‌تر ده‌بیټ. که‌واته بۆ هر که‌سیک که ئهم خاکه خۆشه‌ویسته‌ی خۆش ده‌ویټ، و هه‌ول بۆ گه‌راندنه‌وه‌ی شکۆ و سه‌ربه‌رزیه زه‌وتکراوه‌که‌ی ده‌دات (سه‌ربه‌زیه‌که بریتیه له حوکم به شه‌ریعه‌ت) ئه‌وا ئهم وشانه‌ت وه‌ک گ‌ری ئه‌ستیره (شه‌هاب)، له‌سه‌ر سینیه‌ک له‌ زیږ پيشکesh ده‌که‌م.

ئامۆژگاریم کردن به‌لام ییسوود بوو هه‌تا به‌یانی داها‌ت و تازه‌دره‌نگ بوو (3)

(3) لؤیْد بن الصَّمَّة، الْأَصْمَعِيَّات (ص: 107).

نووسراوه له سائی:
۱۴۳۲ هـ - 2011 م